

- do klasówki
- do egzaminu
- do matury

Język francuski

Nowe wzory odmian

czasowników

tablice odmian • wskazówki gramatyczne • rekacja

Indicatif
présent

j(e)	suis
tu	es
il	est
nous	sommes
vous	êtes
ils	sont

imparfait

étais
étais
était
étions
étiez
étaient

Passé simple

fus
fus
fut
fûmes
fûtes
furent

Subjonctif

présent

sois
sois
sois

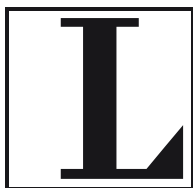
Impératif

sois
soyons

Langenscheidt

Język francuski
**Nowe wzory odmian
czasowników**

Langenscheidt

Warszawa

Opracowanie: **Anna Lipska**

Okładka: Grażyna Ficenes

Redakcja techniczna: Jadwiga Szczęsnowicz

Korekta: Ewa Kalinowska, Jadwiga Kosmulska

Koordinacja projektu: Ewa Czarnowska-Fenrych

Skład i łamanie: GABO s.c., Milanówek

© 2007 Langenscheidt Polska Sp. z o.o., Warszawa

Langenscheidt Polska Sp. z o.o.

02-548 Warszawa

ul. Grażyny 13

ISBN 978-83-7476-991-4

Spis treści

Objaśnienia skrótów gramatycznych	4
Wprowadzenie	5
Odmiana czasowników posiłkowych	7
Pierwsza grupa	10
Druga grupa	33
Trzecia grupa	37
Czasowniki używane tylko w niektórych formach	91
Czasownik zwrotny	92
Tworzenie strony biernej	96
Rekcja czasowników francuskich	99
Alfabetyczna lista czasowników francuskich	101

Objaśnienia skrótów gramatycznych

A _____ odmiana z czasownikiem posiłkowym **avoir**

cond. passé _____ **conditionnel passé**

E _____ odmiana z czasownikiem posiłkowym **être**

futur ant. _____ **futur antérieur**

inf. passé _____ **infinitif passé**

part. passé _____ **participe passé**

part. prés. _____ **participe présent**

passé ant. _____ **passé antérieur**

passé comp. _____ **passé composé**

plus-que-parf. _____ **plus-que-parfait**

v. pron. _____ **verbe pronominal** (czasownik zwrotny)

W języku francuskim rozróżnia się trzy grupy czasowników.

- A. Do grupy I zalicza się czasowniki, których forma w bezokoliczniku czasu teraźniejszego (*infinitif présent*) kończy się na **-er**.
- B. Do grupy II należą czasowniki, których *infinitif présent* kończy się na **ir**, a *participe présent* na **-issant**.
- C. Do grupy III należą czasowniki zakończone w *infinitif présent* na **-re**, **-oir** oraz **ir**, które w *participe présent* mają końcówkę **-ant** (a nie **-issant**).

Czasowniki zaliczane do grupy I i II tworzą tzw. koniugację żywą, ponieważ wszystkie nowe czasowniki wchodzą w skład jednej z tych dwu grup, zwłaszcza do grupy I, która jest najliczniejsza.

Czasowniki należące do grupy III tworzą tzw. koniugację martwą. Są one w znacznej części nieregularne. Liczba ich nie zwiększa się, ponieważ żaden nowy czasownik nie wchodzi w skład tej grupy.

Pośród wszystkich części mowy czasowniki posiadają największą liczbę form, mogą bowiem występować w różnych stronach (**strona czynna** i **strona bierna**), trybach i czasach.

W stronie biernej mogą występować tylko czasowniki przechodnie, których dopełnienie nie jest poprzedzone przyimkiem.

Rozróżniamy sześć trybów, z czego cztery są trybami osobowymi: tryb oznajmujący (**indicatif**), tryb łączący (**subjonctif**) – wyrażający życzenie lub niepewność, tryb rozkazujący (**impératif**) i tryb warunkowy (**conditionnel**). Dwa pozostałe tryby są nieosobowe: bezokolicznik (**infinitif**) i imiesłów (**participe**).

W niniejszej książce znajdują się tablice obejmujące modele odmiany obu grup czasowników regularnych (grupa I i II) i czasowników zwrotnych we wszystkich trybach i podstawowych czasach prostych i złożonych, a także czasowniki posiłkowe **avoir** i **être** oraz wzory odmiany wszystkich czasowników różniących się w jakikolwiek sposób od czasowników regularnych. Na końcu książki znajduje się spis wszystkich czasowników francuskich, a przy każdym z nich podano numer tablicy zawierającej wzór jego odmiany. Układ czasów w obrębie trybów jest następujący:

Czasowniki odmieniane z czasownikiem posiłkowym **avoir** lub **être**

Indicatif – Tryb oznajmujący

temps simples – czasy proste

présent – czas teraźniejszy: **il donne** on daje/**il arrive** on przybywa

imparfait – czas przeszły niedokonany: **il donnait** on dawał/**il arrivait** on przybywał

passé simple – czas przeszły dokonany (historyczny) występujący obecnie wyłącznie w języku pisanym: **il donna** on dał/**il arriva** on przybył

futur simple – czas przyszły: **il donnera** on da/**il arrivera** on przybędzie

temps composés – czasy złożone

passé composé – czas przeszły dokonany: **il a donné** on dał/**il est arrivé** on przybył

plus-que-parfait – czas zaprzyszły: **il avait donné** on dał wcześniej (przed inną czynnością)/**il (elle) était arrivé(e)** on (ona) przybył(a) wcześniej

Wprowadzenie

passé antérieur – czas zaprzeszczy (historyczny) występujący tylko w języku pisanym razem z **passé simple**: **il eut donné** on dał wcześniej (przed inną czynnością) /**il (elle) fut arrivé(e)** on (ona) przybył(a) wcześniej

futur intérieur – czas przyszły uprzedni wyraża czynność przyszłą, która ma uprzedzić inną czynność przyszłą wyrażoną w **futur simple**: **il aura donné** on da (a potem nastąpi inna czynność)/**il (elle) sera arrivé(e)** on (ona) przybędzie

Subjonctif – Tryb łączący

temps simples – czasy proste

présent – czas odnoszący się do terażniejszości: **qu'il donne** niech on da/**qu'il (elle) arrive** niech on (ona) przybędzie

imparfait – czas odnoszący się do przeszłości, występujący tylko w języku pisanym: **qu'il donnât** żeby on dał/**qu'il (elle) arrivât** żeby on (ona) był(a) przybył(a)

temps composés – czasy złożone

passé – czas odnoszący się do przeszłości: **qu'il ait donné** żeby on był dał/**qu'il (elle) soit arrivé(e)** żeby on (ona) był(a) przybył(a)

plus-que-parfait – czas odnoszący się do przeszłości, występujący tylko w języku pisanym: **qu'il eût donné** żeby on był dał/**qu'il (elle) fût arrivé(e)** żeby on (ona) był(a) przybył(a)

Impératif – Tryb rozkazujący: **donne!** daj!/ **arrive!** przybądź!

Conditionnel – Tryb warunkowy

présent – czas odnoszący się do terażniejszości i przyszłości: **il donnerait** on dałby/**il (elle) arriverait** on (ona) przybył(a)by

passé – czas odnoszący się do przeszłości: **il aurait donné** on byłby dał/**il (elle) se serait arrivé(e)** on (ona) był(a)by przybył(a)

Infinitif – Bezokolicznik (tryb nieosobowy)

présent – bezokolicznik czasu terażniejszego: **donner** dawać/**arriver** przybywać

passé – bezokolicznik czasu przeszłego: **avoir donné** dawać (w przeszłości)/ **être arrivé** przybywać (w przeszłości)

Participe – Imiesłów

présent – imiesłów czynny (czasu terażniejszego): **donnant** dając/**arrivant** przybywając

passé – imiesłów przeszły prosty: **donné** dany/**arrivé(e)s** który(a) przybył(a)

passé composé – imiesłów przeszły złożony: **ayant donné** dawszy/**étant arrivé(e)s** przybywszy

Odmiana czasowników posiłkowych

① avoir

② être

1

avoir *mieć*

temps simples

Indicatif

présent

j' ai
tu as
il a
nous avons
vous avez
ils ont

imparfait

avais
avais
avait
avions
aviez
avaient

passé simple

eus
eus
eut
eûmes
eûtes
eurent

futur simple

aurai
auras
aura
aurons
aurez
auront

Subjonctif

présent

que j' aie
que tu aies
qu' il ait
que nous ayons
que vous ayez
qu' ils aient

imparfait

eusse
eusses
eût
eussions
eussiez
eussent

Impératif

—
aie
—
ayons
ayez
—

Conditionnel

présent

aurais
aurais
aurait
aurions
auriez
auraient

participe présent: ayant

participe passé: eu(e)

temps composés

Indicatif

passé comp.

j' ai eu
tu as eu
il a eu
nous avons eu
vous avez eu
ils ont eu

plus-que-parf.

avais eu
avais eu
avait eu
avions eu
aviez eu
avaient eu

passé ant.

eus eu
eus eu
eut eu
eûmes eu
eûtes eu
eurent eu

futur ant.

aurai eu
auras eu
aura eu
aurons eu
aurez eu
auront eu

Subjonctif

passé

que j' aie eu
que tu aies eu
qu' il ait eu
que nous ayons eu
que vous ayez eu
qu' ils aient eu

plus-que-parf.

eusse eu
eusses eu
eût eu
eussions eu
eussiez eu
eussent eu

Conditionnel

passé

aurais eu
aurais eu
aurait eu
aurions eu
auriez eu
auraient eu

participe passé composé: ayant eu

inf. passé : avoir eu

2

être *być*

temps simples

Indicatif

présent

j(e) suis
tu es
il est
nous sommes
vous êtes
ils sont

imparfait

étais
étais
était
étions
étiez
étaient

passé simple

fus
fus
fut
fûmes
fûtes
furent

futur simple

serai
seras
sera
serons
serez
seront

Subjonctif

présent

que je sois
que tu sois
qu' il soit
que nous soyons
que vous soyez
qu' ils soient

imparfait

fusse
fusses
fût
fussions
fussiez
fussent

Impératif

—
sois
—
soyons
soyez
—

Conditionnel

présent

serais
serais
serait
serions
seriez
seraient

participe présent: étant

participe passé: été

temps composés

Indicatif

passé comp.

j' ai été
tu as été
il a été
nous avons été
vous avez été
ils ont été

plus-que-parf.

avais été
avais été
avait été
avions été
aviez été
avaient été

passé ant.

eus été
eus été
eut été
eûmes été
eûtes été
eurent été

futur ant.

aurai été
auras été
aura été
aurons été
aurez été
auront été

Subjonctif

passé

que j' aie été
que tu aies été
qu' il ait été
que nous ayons été
que vous ayez été
qu' ils aient été

plus-que-parf.

eusse été
eusses été
eût été
eussions été
eussiez été
eussent été

—
—
—
—
—
—

Conditionnel

passé

aurais été
aurais été
aurait été
aurions été
auriez été
auraient été

participe passé composé: été

inf. passé : avoir été

Pierwsza grupa

- 3 Wzór odmiany z czasownikiem posiłkowym **avoir** dla czasowników zaczynających się od spółgłoski
- 3a Wzór odmiany z czasownikiem posiłkowym **être** dla czasowników zaczynających się od spółgłoski
- 4 Wzór odmiany z czasownikiem posiłkowym **avoir** dla czasowników zaczynających się od samogłoski
- 4a Wzór odmiany z czasownikiem posiłkowym **être** dla czasowników zaczynających się od samogłoski
- 5 Czasowniki zakończone na **-éger**
- 6 Czasowniki zakończone na **-eter** (typ **acheter**)
- 7 i 8 Czasowniki zakończone na **-eler**
- 9 Czasowniki zakończone na **-é** przed ostatnią sylabą
- 10 Czasowniki zakończone na **-éer**
- 11 Czasowniki zakończone na **-oyer**
- 12 Czasowniki zakończone na **-uyer**
- 13 Czasowniki zakończone na **-oyer** (typ **envoyer**)
- 14 Czasowniki zakończone na **-ier**
- 15 Czasowniki zakończone na **-eter** (typ **jeter**)
- 16 Czasowniki zakończone na **-ger**
- 17 Czasowniki zakończone na **-cer**
- 18 Czasowniki zakończone na **-ayer**
- 19 Czasowniki zakończone na **-e** przed ostatnią sylabą

3

donner dawać**temps simples****Indicatif****présent**

je donne
tu donnes
il donne
nous donnons
vous donnez
ils donnent

imparfait

donnais
donnais
donnait
donnions
donniez
donnaient

passé simple

donnai
donnas
donna
donnâmes
donnâtes
donnèrent

futur simple

donnerai
donneras
donnera
donnerons
donnerez
donneront

Subjonctif**présent**

que je donne
que tu donnes
qu' il donne
que nous donnions
que vous donniez
qu' ils donnent

imparfait

donnasse
donnasses
donnât
donnassions
donnassiez
donnassent

Impératif

—
donne
—
donnons
donnez
—

Conditionnel**présent**

donnerais
donnerais
donnerait
donnerions
donneriez
donneraient

participe présent: **donnant**participe passé: **donné(e)****temps composés****Indicatif****passé comp.**

j' ai donné
tu as donné
il a donné
nous avons donné
vous avez donné
ils ont donné

plus-que-parf.

avais donné
avais donné
avait donné
avions donné
aviez donné
avaient donné

passé ant.

eus donné
eus donné
eut donné
eûmes donné
eûtes donné
eurent donné

futur ant.

aurai donné
auras donné
aura donné
aurons donné
aurez donné
auront donné

Subjonctif**passé**

que j' aie donné
que tu aies donné
qu' il ait donné
que nous ayons donné
que vous ayez donné
qu' ils aient donné

plus-que-parf.

eusse donné
eusses donné
eût donné
eussions donné
eussiez donné
eussent donné

Conditionnel**passé**

aurais donné
aurais donné
aurait donné
aurions donné
auriez donné
auraient donné

participe passé composé: **ayant donné**inf. passé: **avoir donné**

Pierwsza grupa

Forma przecząca

temps simples

Indicatif

présent

je ne donne pas
tu ne donnes pas
il ne donne pas
nous ne donnons pas
vous ne donnez pas
ils ne donnent pas

imparfait

ne donnais pas
ne donnais pas
ne donnait pas
ne donnions pas
ne donniez pas
ne donnaient pas

passé simple

ne donnai pas
ne donnas pas
ne donna pas
ne donnâmes pas
ne donnâtes pas
ne donnèrent pas

futur simple

ne donnerai pas
ne donneras pas
ne donnera pas
ne donnerons pas
ne donnerez pas
ne donnerons pas

Subjonctif

présent

que je ne donne pas
que tu ne donnes pas
qu' il ne donne pas
que nous ne donnions pas
que vous ne donniez pas
qu' ils ne donnent pas

imparfait

ne donnasse pas
ne donnasses pas
ne donnât pas
ne donnassions pas
ne donnassiez pas
ne donnassent pas

Impératif

—
ne donne pas
—
ne donnons pas
ne donnez pas
—

Conditionnel

présent

ne donnerais pas
ne donnerais pas
ne donnerait pas
ne donnerions pas
ne donneriez pas
ne donneraient pas

participe présent: ne donnant pas

participe passé: donné

temps composés

Indicatif

passé comp.

je n'ai pas donné
tu n'as pas donné
il n'a pas donné
nous n'avons pas donné
vous n'avez pas donné
ils n'ont pas donné

plus-que-parf.

n'avais pas donné
n'avais pas donné
n'avait pas donné
n'avions pas donné
n'aviez pas donné
n'avaient pas donné

passé ant.

n'eus pas donné
n'eus pas donné
n'eut pas donné
n'eûmes pas donné
n'eûtes pas donné
n'eurent pas donné

futur ant.

n'aurai pas donné
n'auras pas donné
n'aura pas donné
n'aurons pas donné
n'aurez pas donné
n'auront pas donné

Subjonctif

passé

que je n'aie pas donné
que tu n'aies pas donné
qu' il n'ait pas donné
que nous n'ayons pas donné
que vous n'ayez pas donné
qu' ils n'aient pas donné

plus-que-parf.

n'eusse pas donné
n'eusses pas donné
n'eût pas donné
n'eussions pas donné
n'eussiez pas donné
n'eussent pas donné

Conditionnel

passé

n'aurais pas donné
n'aurais pas donné
n'aurait pas donné
n'aurions pas donné
n'auriez pas donné
n'auraient pas donné

participe passé composé: n'ayant pas donné

inf. passé: ne pas avoir donné